

Papež nové naděje

Když byl zvolen do čela katolické církve bývalý argentinský arcibiskup Jorge Mario Bergoglio, napsal mi kolega Petr Havlíček krátkou zprávu: „Tak myslím, že téma příštího čísla bulletinu už máme.“ Nebylo třeba nic dodávat. Oběma nám bylo jasné, že se budeme muset nějak vyrovnat s historicky prvním jezuitou v úřadu římského biskupa. Kým je tato osobnost skromného, ale rozhodného muže? Co z ní vyzařuje a jaké signály vysílá do celého světa – nejenom tím, co říká, ale i tím, jak žije? Proč se tento prostý kazatel a pokorný papež tak rychle stal miláčkem médií a znamením nové naděje pro tolik lidí, a zdaleka ne jen z církve? V čem naváže na své předchůdce a v čem bude jiný? Tyto otázky a mnoho jiných jsme měli na paměti, když jsme zpracovávali téma tohoto čísla.

Už jako kardinál z Buenos Aires varoval před tím, aby se církev nestala příliš uzavřenou a nezabývala se sebestředně jen sama sebou. Nyní má tento muž možnost podílet se na jejím otevření se světu, aby mohla nabídnout duchovní hodnoty dnešnímu člověku. Nicméně nezabývá nás přitom úkolu věrohodně a přesvědčivě svědčit o víře.

Jezuité a papež

O členech Tovaryšstva Ježíšova je známo, že kromě tří obvyklých řeholních slibů skládají také slib poslušnosti papeži. Od něho se odvíjí až mytické povědomí, že jezuité stojí v papežových službách těsněji než ostatní řeholníci. Volba nového papeže Františka tuto otázku opět nově nastolila. Jak to tedy je?

Zvláštní vztah jezuitů k papeži souvisí s Jeruzalémem. Přesněji řečeno – bylo to vlastně náhradní řešení původně jiného plánu.

Náhradní řešení

Když se Ignác obrátil a začal naplňovat svou touhu více poznávat Krista a odevzdat mu svůj život, byl jeho prvním cílem Jeruzalém. Zcela bez prostředků tam dorazil po složitých cestách po souši i na lodi v září 1523. Byl naprosto uchvácen možností pobývat na místech spojených s Ježíšovým životem. Ve svém životopise zmiňuje několik až úsměvně dojemných epizod, které ozřejmují, jakou zbožnou úctu v něm pobyt na svatých místech vzbuzoval. Můžeme odhadnout, že v této fázi jeho obrácení pro něj Ježíš přestával být vzdálenou figurou a stával se víc a více živou osobou. Proto dokážeme pochopit, že toužil ve Svaté zemi zůstat a nevracet se zpět. Dokonce už tehdy ve skrytu duše uvažoval, že bude tamní muslimy obracet na křesťanství.

Františkáni, pověření starostí o křesťanské poutníky, ale byli opačného názoru a pohrůžkami donutili Ignáce k návratu. Ignác náhle musel přehodnotit původní zbožnou touhu, kterou považoval za Boží vůli. Jako náhradní řešení zvolil studium, které mu ostatně mělo otevřít cestu k uskutečnění druhé rostoucí touhy – rozmlouvat s druhými o duchovním životě s Kristem, a tak „pomáhat duším“.

Během studií filozofie a teologie na pařížské Sorbonně shromáždil Ignác kolem sebe několik společníků – byli mezi nimi sv. František Xaverský a bl. Petr Faber – kteří toužili žít podobným způsobem života jako on. Plán vydat se společně do Jeruzaléma obracet muslimy na křesťanskou víru se opět vynořil. V mariánském kostele na Montmartru se 15. srpna 1534 slibem zavázali k životu v chudobě a čistotě, k pouti do Jeruzaléma a apoštolské činnosti ve Svaté zemi. Tento slib každoročně opakovali

až do konce studií. V Benátkách, odkud obvykle odplouvaly lodě do Svaté země, byli vysvěceni na kněze a rok čekali, zda se budou moci vydat na cestu. Zde však už vidíme rozvážného Ignáce, který má připraveno náhradní řešení pro sebe a své následovníky už dopředu: Pokud během jednoho roku nebudou moci do Svaté země odplout – a to bylo velmi pravděpodobné, neboť zrovna vypukla námořní válka mezi Benátskou republikou a Turky – vydají se do Říma a nabídnou se k dispozici papeži, aby je poslal apoštolsky působit tam, kam to uzná za vhodné.

Chudí papežovi kněží

V době před Tridentským koncilem ještě nebylo uzákoněno to, co dnes považujeme za samozřejmé – že ten, kdo se nechá vysvětit na kněze, musí mít svého ordináře, jemuž slibuje poslušnost, tedy buď biskupa (diecézní kněz), nebo řádového představeného (řeholník). První společníci shromáždění kolem sv. Ignáce však vystudovali teologii o své vůli a byli vysvěceni na kněze tzv. na titul chudoby, tedy jako kněží bez příjmu (prebendy). V podstatě se z nich stali chudí žebraví poutníci s kněžským svěcením. Nepatřili do žádné diecé-

Papež Pavel III. v roce 1540 potvrzuje jezuitský řád. Výřez z cyklu Život sv. Ignáce z Loyoly Petra P. Rubense (Repro archiv)

ze a ani netvořili řeholní společenství. Nebyli nikomu vázáni poslušností, ani mezi sebou. Byli pouze nesení společnou velkorysou touhou sloužit Kristu, která je spojovala.

Když se rozhodli, že se v případě nemožnosti odplout do Jeruzaléma svěří do služeb Svatého otce, učinili vlastně zvláštní krok – rozhodli se, že se zavážou poslušností někomu, kdo nejlépe rozezná možnosti, kde by mohli sloužit Bohu a církvi. Svým ordinářem si tedy zvolili římského papeže jako biskupa s celosvětovou působností. Byli připraveni nechat se jím poslat kamkoliv, třeba až na druhý konec světa.

Poměrně brzy si však začali uvědomovat, že by se jejich skupina mohla rozpadnout. Papež Pavel III. již záhy některé z nich rozeslal po Itálii, aby se ujali jim svěřených úkolů, a také z jiných částí světa přicházely prosby, aby jim papež tyto reformní kněze poslal – císař Karel V. je chtěl vyslat do Ameriky, portugalský král do Indie. Uvědomili si, že netouží být rozesláni po světě jako jednotlivci, bez vazeb mezi sebou. Existenci své skupiny, vzniklou na základě vzájemného přátelství, chápali jako Boží řízení. V této situaci, jako reakci na hrozící rozptýlení, začali uvažovat o založení řeholního společenství, v jehož rámci by se zavázali poslušností některému z nich. První stanovky tohoto nově vzniklého řádu Tovaryšstva Ježíšova byly schváleny papežem roku 1540.

Výsledkem uvedených dvou tendencí – být k dispozici papeži a zároveň tvořit jedno bratrské společenství – je dvoukolejná podoba poslušnosti v rámci jezuitského řádu. Jako každé jiné řeholní společenství mají jezuité svého řádového představeného, vůči němuž se vztahují obvyklým slibem poslušnosti. Zároveň ale v rámci řádových pravidel zůstává možnost, aby papež jako Kristův náměstek na zemi poslal jednotlivého jezuitu, kamkoliv to služba evangelium vyžaduje. K této možnosti se vztahuje čtvrtý jezuitský slib poslušnosti papeži ohledně poslání (misií). Papež jako osoba stojící mimo řád a nad řádem představuje hlas, který jezuitu vybízí k tomu, aby vykročil mimo rámec působení svého řádu, a tím sloužil církvi jako celosvětovému společenství.

Odpor k funkcím

Je ovšem zajímavé, že tuto velkorysou ochotu sloužit církvi kdekoliv jezuité od začátku omezili. Nechtěli, aby jim byly udělovány funkce v rámci církevní hierarchie. Při slavných slibech, kdy jezuita slibuje onu již zmíněnou poslušnost papeži ohledně poslání, se též zavazuje, že nebude usilovat o funkce a úřady ani v rámci Tovaryšstva, ani v rámci církve, ba že je bude odmítat. Týká se to zejména úřadu biskupa a podobných církevních hodností. Pokud papež některého jezuitu chce jmenovat biskupem, má tento s odkazem

Církevní historici si kladou otázku, zda papež František představuje novou etapu vztahů mezi jezuitu a Svatým stolicem
(Foto archiv)

na uvedený slib jmenování odmítnout. Pouze opakované naléhání Svatého otce může jezuitu tohoto slibu zprostit.

Jaké byly důvody těchto omezení, které prosazoval už sv. Ignác a v dalších letech byly uzákoněny? Většinou se shrnují do následujících argumentů. Za prvé je taková funkce pokušením proti pokoře. Biskupové té doby se stávali zároveň členy vládnoucí vrstvy společnosti, finančně dobře zajištěnou vrchností, a to odporovalo Ignácově představě sloužit druhým jako chudí kněží. Za druhé měl Ignác obavy, aby se přijímání biskupských hodností mezi jezuitu nestalo falešným důvodem pro ambiciózní jedince ke vstupu do nového řádu. Za třetí, biskup působí jako pastýř pouze ve své diecézi, kdežto

jezuitům je vlastní touha sloužit Kristu po celém světě.

Je vidět, že hlavní touhou, která stála za vznikem Tovaryšstva a která má být stálým důvodem jeho existence, je touha následovat Krista v jeho pokoře služebníka. Vše, co by tuto pokornou společenskou roli jezuitu relativizovalo, ohrožovalo nebo dokonce popíralo, Ignác vždy rázně odmítal. Nechtěl, aby se kterýkoliv jezuita stal jedním z mocných tohoto světa. Moc a prestiž viděl jako něco, co se neslučuje s postojem toho, kdo chce následovat Krista chudého a pokorného.

Zrada původního ideálu?

Samotnému Ignácovi se za jeho života podařilo odvrátit všechny pokusy udělit jezuitům biskupskou nebo

kardinálskou hodnost. Tak například uchránil kardinálského klobouku sv. Františka Borgiáše a zamezil plánům jmenovat sv. Petra Kanisia vídeňským biskupem. Po jeho smrti se však nakonec vyskytlo nemálo jezuitů, kteří se biskupy nebo kardinály stali. Světcem mezi nimi byl jen Robert Bellarmino. Zradili tím následovníci sv. Ignáce jeho původní ideál?

V určitém slova smyslu bychom mohli tvrdit, že ano, zejména pokud se to týkalo jezuitů v průběhu 17. a 18. století (zejména v Itálii a ve Španělsku). Později, v 19. a 20. století, však byli jezuité jmenováni do církevních úřadů tam, kde nebezpečí společenské prestiže nehrozilo – v misijních oblastech Jižní Ameriky a Asie nebo v nekatolických zemích (např. USA). A dnes už ani ve většině Evropy není církevní funkce pokusem k vyhřívání se na výsluní společnosti. Přesto pro jezuitu zůstává stále platná hlavní Ignácova touha „pomáhat duším“ jako řadový kněz a řeholník v bezprostředním a každodenním kontaktu s lidmi, a ne prostřednictvím církevního úřadu.

Když se sv. Ignác a první jezuité rozhodli svěřit své působení do rukou papeže, byli vedeni touhou nechat někoho jiného rozhodnout o jejich poslání, kdo by pro ně zvenčí reprezentoval Krista. Oblasti, kterým se Tovaryšstvo apoštolsky v minulosti věnovalo nebo i dnes věnuje,

vždy vyplývají z úkolů, které řádu svěřil Kristův náměstek. Nakonec i případné přijetí biskupského úřadu je ospravedlnitelné jen proto, že je to vůle Svatého otce. Proto bylo vždy pro jezuitu nemyslitelné, aby se některý z nich stal papežem. Jednak to vyplývalo z postoje nemít ambici řídit chod církve, jednak by papež-jezuita byl popřením toho, jakou roli v úloze papeže ve svém poslání viděl – tedy, že je to někdo, kdo stojí mimo řád a nad ním.

Poslední volba římského biskupa, kterým se stal jezuita Jorge Bergoglio, postavila jezuitu před nečekanou skutečnost. Nikdo z nás netuší, zda se kvůli tomu sv. Ignác obrací v hrobě, ale rozhodně je to něco, s čím nikdy nepočítal ani on, ani generace jezuitů po něm. Náhle to není papež, kdo jednotlivého jezuitu pověřuje náročným úkolem pro dobro církve, ale kolegium kardinálů, kteří reprezentují společenství celosvětové církve. Tento fakt má nakonec mnohem hlubší eklesiologické implikace, než by se mohlo na první pohled zdát, které ovšem odpovídají tomu, jak na sebe církve nahlíží od dob 2. vatikánského koncilu. Nejen papež jako Kristův náměstek, ale celé společenství Božího lidu reprezentuje Krista jako jeho tělo. A pokud toto Kristovo tělo volá jezuitu ke službě, nemůže ji odmítnout. To se netýká jen úřadu papeže, ale každé služby v církvi.

Petr Havlíček SJ

Papež dovede věci měnit

V květnu navštívil na několik dní Prahu argentinský jezuita P. Juan Carlos Scannone. Emeritní profesor filozofie na Facultades de Filosofía y Teología de San Miguel dnes řídí Institut filozofických studií a je poradcem komise pro spravedlnost a solidaritu Konference biskupů Latinské Ameriky a Karibiku. Autor mnoha publikací na téma filozofie a teologie osvobození byl od šedesátých let přímým účastníkem a svědkem otevřených i zákulisních zápasů o novou filozofii a teologii, která by účinně a evangelním způsobem reagovala na do očí bijící sociální nerovnosti v převážně katolické Latinské Americe. Ochotně svolil k vyprávění o svém spolubratru Jorge Mario Bergoglio, dnešním papeži, kterého dobře zná.

Překvapila vás volba vašeho spolubratra papežem?

Nečekal jsem ji. Předpokládal jsem, že kardinálové zvolí někoho mladšího. Na druhou stranu to nebylo úplné překvapení. Proslýchá se, že už v předchozím konkláve Bergoglio dostal značný počet hlasů. Mezi světovými biskupy měl dobré jméno od synody v Římě v roce 2001, kdy po útoku na newyorská „dvojčata“ 11. září a nuceném návratu tamního kardinála Egana převzal roli hlavního relátora a zhostil se jí velmi dobře. Latinskoameričtí biskupové mu důvěřovali natolik, že jej na svém setkání v Aparecidě v roce 2007 velkou většinou zvolili jako hlavu komise pro redakci závěrečného dokumentu, ve kterém se hovořilo o „pastorační konverzi“ latinskoamerické církve.

Znáte jej řadu let. Jaký je to člověk?

Na tuto otázku odpovídám často. Papež František je především člověk, který se modlí. I jeden z biskupů, kteří ho znají, mi na základě zkušenosti ze společných setkání potvrdil, že je to člověk hluboce duchovní. Je velmi blízký prostým lidem a udržuje velmi srdečné kontakty a přátelství. Je rozhodný a nebojí se prosazovat opatření, která pokládá za potřebná. Jako profesor filozofie ho znám z jeho vztahu k filozofii a teologii osvobození. Sám teologem osvobození není, ale teologii, která nepoužívala jako prostředku marxistické analýzy, podporoval. Reprezentuje argentinskou cestu teologie lidu na základě lidové zbožnosti. Jako rektor v San Miguel například v roce 1985 zahajo-

val velký filozofický a teologický kongres, jehož řízení mi svěřil, který se zabýval možnostmi a cestami praktické proměny společnosti na základě evangelia.

Kdy jste se s otcem Bergogliem poprvé setkal a jaké byly vaše další kontakty?

Poznal jsem Bergoglio v roce 1956, kdy začal jako seminarista arcidiecéze Buenos Aires studovat jazyky a literaturu spolu s dalšími tzv. latinisty v rámci „malého“ semináře, což bylo gymnázium připravující studenty ke vstupu do „velkého“ semináře. Učil jsem jej v roce 1957 řečtinu a literaturu. Starším studentům-seminaristům, jako byl on, říkali mladí gymnazisté *viudos* (vdovci).

Bergoglio nepatřil k premiantům, ale byl dobrý a pracovitý student. V té době dostal při epidemii chřipky zápal plic a byla mu odoperována část jedné plíce. Malý seminář tehdy spravovali jezuité, já jsem tam tehdy vyučoval během své krátké praxe mezi studiem filozofie a teologie. V roce 1958 vstoupili čtyři seminaristé, mezi nimi i Bergoglio, do jezuitského noviciátu.

Později jsme spolu bydleli několik měsíců před mým odjezdem na studia do Evropy (v Innsbrucku jsem studoval např. s paterem Ellacuriou zavražděným v roce 1989 v San Salvadoru) v koleji San Miguel. V prosinci 1969 jsem se zúčastnil jeho primiční mše svaté, kde jsem se ke svému překvapení setkal se svou sestřenicí, která ho učila na základní škole. Bergoglio ji pak navštěvoval až do její smrti. Když jsem o několik let později v San Miguel vyučoval filozofii, byl otec Bergoglio, ač mladší než já, několik let mým duchovním průvodcem.

V roce 1973 se stal otec Bergoglio představeným jezuitů v Argentíně. Jaký byl jako provinciál?

Jako představený se snažil svou jezuitskou provincii v náročných letech po 2. vatikánském koncilu sjednocovat, což se mu dařilo. Co říci k tehdejším různým názorům na způsob života řádu a církve? Vzpomeňte si třeba na spor Pavla s Petrem ze Skutků apoštolů a mnoho podobných případů z dějin církve! Při vedení provincie, aspoň pokud jde o mne, používal duchovní rozlišování. Jeho způsob řízení byl proto velmi duchovní. Mně osobně vždycky v mé práci profesora filozofie podporoval a povzbuzoval. V době vojenské diktatury, kdy jsem bydlel v jedné z chudinských čtvrtí, a už tím byl podezřelý, mi radil, abych večer nechodil sám, ale v doprovodu, a nestal se tak snadným objektem únosu. Dal mi například za úkol shánět v Evropě prostředky na vý-

stavbu nových prostor filozofické knihovny v San Miguel, jedné z nejlepších v Jižní Americe. Na jeho výzvu jsem se zúčastnil první evropské konference o filozofii a teologii osvobození v roce 1972 ve španělském Escorialu. Nakonec jsem byl vyzván k přednesení jednoho z referátů a dostal jsem se tak mezi hlavní protagonisty filozofie a teologie osvobození, jako byli Gustavo Gutierrez, Juan Luis Segundo a další.

Můžete zavzpomínat na těžká léta vojenské diktatury?

Vojenský režim byl opravdu děsivý. O život přišlo násilným způsobem několik desítek tisíc lidí, mezi nimi mnoho kněží a řeholníků. Bergoglio jako provinciál a později jako rektor koleje San Miguel pomáhal a poskytoval útočiště lidem v nebezpečí a ohrožení. Konávali si tam pravidelně své duchovní obnovy například později zavraždění řeholníci z řádu pallotínů.

Bývalý profesor filozofie Juan Carlos Scannone se setkal s dnešním papežem již v roce 1956, kdy vyučoval v semináři klasické jazyky a literaturu

(Foto Petr Vacík)

Hovoří se o případu dvou unesených jezuitů. Řeknete nám k tomu něco?

Znal jsem oba tehdy zmizelé a vězněné jezuitu Orlanda Yoria i Franze Jalicse. S Yoriem jsem úzce spolupracoval, protože jsme spolu přednášeli v San Miguel, Yorio teologii a já filozofii. V San Miguel tehdy bydlel i provinciál Bergoglio. Od chvíle únosu Yoria a Jalicse mi svěřoval, co spolu s místním biskupem podnikali k jejich vypátrání a osvobození.

Jednotlivé složky armády tehdy jednaly samostatně a situace byla velmi nepřehledná. Mladí jezuitští kněží byli uneseni námořnictvem jako podezřelí ze spojení s ozbrojeným odbojem. Přestože se brzy ukázala jejich nevina, byli dále vězněni. Teprve po pěti měsících byli uspáni a vyvezeni na osamělé místo za město. Oba pak museli opustit Argentinu. Tehdy Orlanda Yoria jeden monsignor z nunciatury pro jistotu doprovázel až ke dveřím letadla.

Franz Jalics se dlouhou dobu domníval, že měl tehdejší provinciál Bergoglio podíl na jeho zatčení a dlouhém věznění v úděsných podmínkách. Teprve později se dozvěděl, že tomu tak nebylo, a koncem devadesátých let se s tehdy již arcibiskupem Buenos Aires veřejně objal a sloužil s ním mši svatou.

Jakým způsobem vedl arcibiskup Bergoglio svou arcidiecézi?

Vedl velmi prostý život. Ještě jako provinciál si například řídil sám auto, jako arcibiskup pak jezdil veřejnou dopravou. Věnoval velkou pozornost pastoraci v tzv. *villas miseria*, tzn. nejhudších čtvrtích. Vysílal tam vhodné kněze a přitom jim stále nabízel svou pomoc. Podporoval lidovou zbožnost a vycházel z ní. Chtěl, aby církev přicházela za lidmi. Například u jednoho z hlavních buenosaireských nádraží nechal postavit velký stan, kde byli během pracovních dní lidem k dispozici kněží a pastorační pracovníci k rozhovorům, ke svátostem apod. Na další velké náměstí například jednou připutovaly s procesími sochy nejpopulárnějších místních svatých: Panny Marie z Lujanu, sv. Kajetána a podobně.

Jako výraz své úcty poskytl arcibiskup Bergoglio místo v katedrále k pohřbu jednoho z hlavních představitelů teologie proměny společnosti na základě evangelia, diecézního kněze a profesora Lucia Gery. Také osobně představil knihu o díle dalšího významného argentinského teologa Rafaela Tello. Arcibiskup Bergoglio měl přátele mezi rabíny a i díky němu se v Argentině slibně rozvíjel dialog mezi židy a muslimy. Ze společných rozhovorů o nejrůznějších momentech lidského života ve vztahu k Bohu s rabínem Abrahamem Skorkou vzešla kniha *Sobre el cielo y la tierra* (pod názvem *O nebi a zemi: Papež František o rodině, víře a úloze církve ve 21. století* vydalo nakladatelství Pásek, pozn. red.)

Jak bylo v Argentině přijato jeho zvolení papežem?

Arcidiecéze Buenos Aires a celá země přijala tuto zprávu s obrovskou, až bláznivou radostí. Mnozí jásali a tancovali. V předvečer inaugurace se konala velká pobožnost, při níž papež shromážděné zástupy telefonicky oslovil. V celé Argentině je, aspoň zatím, cítit náboženské oživení. O Velikonocích přišlo více lidí na bohoslužby a přijímalo svátosti. S velkou radostí volbu přijala i místní židovská obec. Naopak žurnalista Verbitsky dlouhodobě Bergoglia kritizuje za jeho údajně nepřijatelné postoje v období vojenské diktatury.

Jak na vás působí dosavadní projevy a veřejná vystoupení papeže Františka?

Podtrhl bych několik detailů z jeho prvního vystoupení po volbě. Zůstal oblečený jen jednoduše do bílé kleriky a zdobenou štolu si vzal až na požehnání. Typické pro něj bylo, že požádal „věřící lid“, což je mimochodem jeho oblíbený výraz, o požehnání. Vždycky silně vnímal pouto mezi knězem a biskupem s věřícími, kterým slouží. Hovořil o sobě pouze jako o římském biskupovi, což znamená důraz na kolegialitu biskupů a je to také pozitivní ekumenický signál.

Když ohlásil, že se na druhý den pojede pomodlit k Panně Marii, tušil jsem, že to bude do chrámu Santa Maria Maggiore. Když byl totiž ještě před lety pomocným biskupem, jednou jsem ho navštívil, a když se dozvěděl, že právě pojedou do Říma, požádal mě, abych mu odtamtud přivezl obrázek Panny Marie *Salus Populi Romani*, což jsem udělal. Ukazuje to, že Bergoglio opravdu žil a žije lidovou zbožností.

Jaká očekávání a jaké naděje do nového pontifikátu vkládáte?

Nejsem prorok, ale domnívám se, že Bergoglio dokáže uvést do života církev změny, o kterých bude přesvědčen, že jsou nutné. Má italské kořeny, a tak jedná diplomaticky. Neproráží stěnu hlavou, ale jde až tam, kam je to možné. Volba jména sv. Františka znamená nejen přednostní volbu pro chudé a obnovu církve, ale také to, že papež bude usilovat o pastorační konverzi světové církve, o které hovoří dokument latinskoamerických biskupů z Aparecidy. Po vzoru sv. Františka a podle zkušeností ze své diecéze bude papež chtít, aby kněží a věřící vycházeli z kostelů a setkávali se s lidmi „na ulicích“, aby se církev neuzavírala do sebe a hlásala evangelium co největšímu počtu lidí, aby pomáhala měnit jejich životní situaci k lepšímu. Určitě bude věnovat velkou pozornost ekumenickým vztahům a mezináboženskému dialogu. V tom všem má mnoho zkušeností už z Buenos Aires.

Připravil František Hylmar SJ

Překvapení a očekávání

Velké překvapení a očekávání plné naděje... Tak by se daly stručně shrnout nejčastější reakce jezuitů na zvolení jejich řádového spolubratra papežem.

Mnozí museli přiznat, že dosavadního argentinského kardinála do té doby vůbec neznali.

„Osobně jsem trochu v šoku z toho, že máme papeže jezuitu,“ prohlásil tiskový mluvčí Svatého stolce jezuita Federico Lombardi při narychlo svolaném nočním brífinku po ohlášení nového Petrova nástupce. Jezuité chápou svoji roli v církvi jako pokornou službu. Také proto běžně nepřijímají biskupská svěcení. František je prvním jezuitou, který se stal papežem. „Jsem přesvědčen, že papež

chápe svůj nový úřad jako službu,“ dodal Lombardi.

Generální představený jezuitského řádu Adolfo Nicolás ve svém prohlášení zdůraznil, že volbou nového papeže se pro církve otevírá cesta naděje. Vyzval jezuitu k modlitbě a ocenil, že nový papež od první chvíle podal viditelné svědectví o své pokoře a prostotě, pastoračních zkušenostech a duchovní hloubce.

Anketa

Petr Kolář SJ

Jak na tebe zapůsobilo zvolení jezuitu papežem?

O osobě nového Svatého otce nevím nic konkrétního, ale z jeho prvních symbolických gest, počínaje přijatým jménem, vyvozují, že by mohl navázat na styl pontifikátu Jana XXIII. Tedy na jeho lidovost, skromnost až křesťanskou pokoru a péči o nejchudší, v souladu s rozhodnutím posledních dvou generálních kongregací Tovaryšstva. Překvapení bylo pro mne příjemné, ale ne proto, že jde o jezuitu. Nežijeme v renesanci s jejím tehdejšími pozičním bojem o obsazení významných míst církevní hierarchií. Že jde o jezuitu, je zajímavá okolnost, ale hlavní bude způsob, jakým se pustí do nesnadných reforem uvnitř Vatikánu a obecně církve římskokatolické. Přeji jemu i sobě, aby mu nescházela energie a milost Ducha k nesnadné a léta odkládané práci, která na něj čeká.

Reakce českých jezuitů

Také čeští jezuité vyjádřili svůj podiv nad výsledkem posledního konkláve. Mnozí se shodli na tom, že pro ně není tolik důležité, zda je nový papež právě jezuitou. Za mnohem důležitější považují to, zda bude člověkem pravdivým a otevřeným. Zároveň u něho čekají odvahu a odhodlanost, menší důraz na okázalost a vnějškovost, zato však hloubku ryzího života s Bohem.

„První veřejné vystoupení nového papeže jsem sledoval v Innsbrucku na německé televizní stanici spolu s kněžími z Afriky, Indie a Číny. Vládlo až klukovské nadšení,“ vypráví František Hylmar, bývalý provinciál českých jezuitů. Celosvětový „spektákl“ katolické církve za účasti tolika dalších lidí prý vnímal jako spontánní projev přirozené a vše-

obecně lidské touhy po dobru, kráse, naději a jednotě. „Jméno Františka z Assisi není ignaciánské tradici cizí, vždyť Ignác byl ve františkánském duchu v časném mládí vychován a mnohé z jeho obrazností přejal do svých duchovních cvičení. V rozjímání o dvou praporech považuje nezřízenou touhu po bohatství za příčinu všeho dalšího zla a chudobu za účinný protilek,“ připomíná bývalý provinciál.

Profesor Ludvík Armbruster, bývalý děkan pražské Katolické teologické fakulty, přiznává, že si ho nový papež získal už tím, jak poprosil věřící shromážděné na náměstí sv. Petra, aby se nejprve pomodlili za něj a vyprosili mu Boží požehnání, nežli jim on sám udělí své apoštolské požehnání. „Od toho okamžiku jsem přestal být divákem televizního pro-

Anketa

Zprvu jsem byl naprosto překvapen. Z toho, co se obvykle v jezuitských kruzích neslo, jsem měl dojem, že je téměř nemožné, aby se stal papežem člen našeho řádu, byť se něco takového předpovídalo o kardinálu Martinim, také jezuitovi. Jezuité profesově slibují poslušnost papeži, to by tedy nový pontifik-jezuita byl vázán poslušností sám sobě? To je samozřejmě odlehčená úvaha, všichni se v konečné instanci zodpovídáme Bohu, ke kterému směřují i řeholní sliby. Jezuité jsou léta formováni k tomu, aby byli připraveni přijmout a co nejzodpovědněji vykonávat poslání (missio), které jim Bůh připraví. Kardinálu Bergogliovi se dostalo poslání vskutku výjimečného, ať tedy prokáže, že je opravdovým jezuitou.

Miroslav Herold SJ

gramu a stal se účastníkem nového vykročení Božího lidu na cestě za Kristem," říká dlouholetý misionář v Japonsku.

Pastorální teolog Pavel Ambros vidí v prvních Františkových gestech srdečnost: „Zdá se, že je v nich skryta nezměrná síla. Skrytost, která je mezi jezuitu známa jako diskrétní láska, tvoří základ jeho životního díla, svěřeného Bohem.“ Ozvěny z konkláve podle profesora Ambrose ukazují na prostou skutečnost: Velké činy církevních dějin začínají vždy v tichém středu srdce. „Je krásné žít v církvi, která pěstuje kulturu volby jako projev hledání Boha. Myslím, že se začínají psát nové dějiny církve. Dějiny velikosti křesťanského srdce. A to předvídatelné hranice a omezení nemá,“ domnívá se olomoucký teolog.

Papež budí očekávání

Astrofyzik a zástupce ředitele Vatikánské observatoře Pavel Gábor o kardinálu Bergogliovi mnoho slyšel od argentinských spolupratřích, vždyť i současný ředitel Vatikánské observatoře P. José Funes je – stejně jako nový papež – argentinský jezuita italského původu. „Výborně na mne zapůsobilo jeho první vystoupení, v němž dokázal dát nový život starobylým symbolům. Prokázal, že je a jejich dějiny zná a zároveň s nimi dovede skvěle pracovat,“ vysvětluje jezuitský vědec. Poukazuje také na to, že už ve svém prvním projevu

František několikrát zdůraznil, že je římským biskupem. „Jsem nesmírně vděčný, že mohu mít podíl na poslání Vatikánské observatoře, která od roku 1582 pomáhá římským biskupům v jejich službě,“ raduje se otec Gábor.

Jezuitu Petra Havlíčka zpráva zastihla při studentské mši v olomoucké akademické farnosti. Po bohoslužbě prý utíkal hned domů a doufal, že v televizi stihne aspoň příchod nového papeže na balkon baziliky svatého Petra. „Papež mi připomněl několik spolupratřích jezuitů z hispánského prostředí, které jsem během své jezuitské formace potkal, a došlo mi, že to, co říká, a to, jak jedná, je mi důvěrně známé, navzdory tomu, že ho vidím poprvé,“ všímá si zajímavých souvislostí Petr Havlíček.

Pokorný a velmi civilní projev papeže Františka při prvním veřejném vystoupení potěšil nejen české jezuitu. Nový papež se zjevně nebojí ukazovat lidskou tvář, nepotrpí si na počty, opulentní slavnosti nebo zlatem vyšívané liturgické oděvy. Jako pravý Kristův následovník má blízko k obyčejným lidem, chudým a slabým. Z jeho gest i slov prosvítá hluboké duchovní zakotvení. A to vše probouzí očekávání, a jistě nejen v katolických křesťanech, že je tím pravým mužem, kterého církev a společnost v tuto chvíli potřebuje: papežem jednoty a očistění.

Jan Regner SJ

Na cestě proměňující lásky

Posloucháme-li hlas nového papeže nebo začteme-li se do slov, která pronesl při různých příležitostech během prvních týdnů svého pontifikátu, snadno zjistíme, že jeho promluvy, homilie a katecheze v naprosté většině případů rozvíjejí několik základních myšlenek, které papež zpravidla syntetizuje do tří, téměř bychom řekli „exercičních“ bodů. Své projevy argentinský papež neváhá přerušit, aby zvláště vyzdvihl ty nejdůležitější myšlenky, které má na srdci a jež zpravidla ještě jednou zopakuje.

Bylo by příliš smělé pouštět se po prvních dvou měsících do prognóz o tom, jaké že budou priority začínajícího pontifikátu. Nepochybným jádrem Petrovy služby je ovšem posilovat bratry ve víře (srv. Lk 22,32). V následujících řádcích si z tohoto důvodu v první řadě chceme povšimnout, po jakých cestách nás papež František uvádí do tajemství víry, a pokusit se zachytit, jak skrze jednotlivé akcenty v přednesených textech prosvítá duchovní tvář nového pontifika. Takový druh spirituálního portréту nám nakonec může napovědět podstatné o tom, co současný římský biskup pokládá za nejdůležitější úkol svůj, celé církve i každého křesťana v dnešním světě.

Obestřeni Božím milosrdenstvím

„A nyní začínáme tuto cestu“, to byla slova, která pronesl městu i celému světu nový římský biskup z ložie svatopetrského chrámu krátce po

svém zvolení. Měla by to být cesta bratrských vztahů, lásky a důvěry, na níž se biskup i jemu svěřený lid budou doprovázet a posilovat vzájemnou modlitbou, která má do sebe pojmout svět, aby se proměnil „v jedno veliké bratrství“. Tato ústřední role modlitby poukazuje na to, že etapa, na kterou se celá katolická církev ve společenství s novým papežem vydává, bude poutí víry a důvěry v Boží zaslíbení, cestou následování věčného Pastýře, Ježíše Krista. „Je to Kristus, kteří řídí církev prostřednictvím svého Ducha,“ navazuje na výrok svého předchůdce na Petrově stolci při svém prvním setkání s kardinály.

Odkud cesta církve a každého jednotlivého učedníka vychází? Ze zkoušeného trpělivého Božího milosrdenství, jak nám je zjevuje vtělený Boží Syn. Právě zvěst o Boží odpouštějící lásce tvoří zřejmý pilíř papežova duchovního poselství. Jako otec

z evangelního podobenství neúnavně vyhlíží svého syna, tak Bůh neustále očekává také nás, kdykoliv se vzdálíme od něho. „On není nikdy daleko, a jestliže se k němu vrátíme, je připraven nás obejmout,“ ujistil papež František o neděli Božího milosrdenství věřící v Lateránské bazilice.

Bůh má tvář milosrdného Otce a milosrdenství je způsob jeho myšlení a jednání s člověkem a se světem; milosrdenstvím Bůh prokazuje věrnost svému dílu. Vždyť: „Kdyby Pán všechno neodpustil, svět by přestal existovat,“ jak kardinálu Bergoglioovi kdysi ve zpovědnici připomněla jedna stará žena.

Tato „Boží něha“ a laskavost zvířela definitivně Kristovým zmrtvýchvstáním, neboť jeho vítězství nad smrtí je porážkou hříchu, a tedy triumfem milosrdenství. Kristus sám je „vtělené Milosrdenství“, a proto i smysl celého jeho poslání tkví v tom, darovat hříšníkovi odpuštění. „Pán se nikdy neunaví odpouštět, nikdy!“ Tato papežova slova z homilie při mši svaté ve vatikánské farnosti sv. Anny zaznívají nadále jako ozvěna i v mnoha jeho dalších projevech. První krok, který jsme povoláni na naší duchovní cestě učinit, je najít odvahu přiblížit se s důvěrou k Pánovu srdci, svěřit se mu a ponořit se do jeho odpouštějící lásky.

Boží láska má moc proměnit náš život, dát rozkvést pouštím v našich srdcích
(Foto archiv)

Neuzavírejte se novosti

Jsmo zachráněni díky Boží milosti: „Bez Boží milosti nemůžeme nic!“ opakuje naléhavě římským poutníkům papež František druhého dne velikonočního oktávu. Setká-li se člověk s osobou Krista, který je cesta, pravda a život (srv. Jan 14,6), stává se v tajemství díla milosti novým stvořením. Boží velikonoční láska je láskou transformující: smrt proměňuje v život, nenávisť v dobrotu, pomstu v odpuštění a válku v mír. Je láskou, která má moc „proměnit náš život, dát rozkvést pouštím v našich srdcích – takové je poselství papežova požehnání na slavnost Zmrtvýchvstání Páně.

Paschální událost, která je základem naší víry, přináší do běhu světa a do lidského života absolutní novost, jež je největším darem Velikonoce: je to osvobození od hříchu a skutečnost Božího synovství. Velikonočním přejitím, které se pro každého z nás událo v okamžiku křtu, jsme se narodili k věčnému životu spočívajícím v tom, že nás Ježíš uvádí do svého synovského vztahu s Otcem. „Ježíš chce se svými přáteli vytvořit vztah, který je odleskem vztahu, který on sám má se svým Otcem; vztahu, v němž jeden patří druhému v naprosté důvěře, v niterném společenství.“

Takové je „ústřední jádro“ evangelia, prohlásil Svätý otec v homilii o neděli Dobrého pastýře. Odtud vy-

věrá tajemství našeho povolání: být Božími syny, chovat se jako praví synové, brát na sebe podobu Krista, jednorozeného Božího Syna. Proto výzva liturgie Velikonočního pondělí podle papeže zní: „Křest, který z nás činí Boží děti, eucharistie, která nás spojuje s Kristem, se musí stát životem, totiž musí se proměnit v postoj, způsoby jednání, gesta, rozhodnutí.“

Bůh nás v našem životě překvapuje, a třebaže se Božích překvapení spíše obáváme, Pán vstupuje do našich příběhů právě tak, že je přítomen a jedná v situacích, které předem pokládáme za uzavřené, nezměnitelné, jednou provždy zapečetěné. Ježíš vždy přichází, aby přinesl do našeho života novost, aby jej proměňoval jako ten, který je Živý. Abychom to pochopili, je důležitý další krok na cestě, který se odehrává v naší paměti: „Učit se pamatovat na to, co Bůh vykonal v našem životě“, abychom s láskou znovu prožili nečekané setkání s Ježíšem a opět se otevřeli jeho překvapující milosti.

Chraňme, co nám Bůh dal

Bůh je Dárce a jako takový zůstává tím, kdo nás nepřetržitě obdarovává. Posláním člověka je stát se strážcem, ochráncem Božích darů, přijmout úlohu, kterou emblematicky ztvárňuje osoba svatého Josefa, na jehož svátek se papež František ujal své služby. Jako lze Josefovo poslání shrnout do jediného slova: *custos*,

ochránce, tak je i úkolem člověka střežit a uchovávat Boží dary.

Ty, kdo jsou zodpovědní na úrovni ekonomické, politické a sociální, ale též každého muže a ženu dobré vůle, proto papež během své inaugurační bohoslužby vyzývá: „Buďme, ochránci stvoření, Božího plánu vepsaného do přírody, strážci druhého, strážci prostředí, v němž žijeme; nenechejme, aby znamení zkázy a smrti provázely cestu tohoto našeho světa.“ Být ochráncem nepředstavuje pouze apel k ekologické zodpovědnosti, nýbrž jde o poslání širší, stejně jako hlubší. Jedná se totiž o kvalitu osobního vztahu, a to v oblasti přátelství, prostředí rodinného života, ale i pokud jde o náš poměr k těm, kteří jsou pro svoji křehkost odsunuti na okraj našeho srdce. Všude tam musí být principem, jenž vše uspořádává: odhodlání chránit, střežit, opatrovat, pečovat, bdít nad všemi a ujmout se všech, které nám Bůh svěřil.

Takový postoj lze pěstovat jen tím, že začneme chránit v prvé řadě naše nitro. *Custodia cordis* znamená vzít vážně Ježíšova slova o srdci jako místu, kde se rozhoduje o dobrou a zlu (srv. Mt 15,19), a nedovolit, aby z něj vycházely myšlenky a úmysly plné ničivé a rozdělující síly. „Nesmíme mít strach před dobrotou, ba ani před něhou!“ kladl na srdce svým posluchačům papež. Tuto schopnost dobroty, lásky a něhy však můžeme v našem srdci v plné míře rozvinout teprve tehdy, bude-li

v něm sídlit Kristus, „Střed křesťanského povolání“.

Stále vycházet ze sebe

Když se papež dva dny po svém zvolení setkává na audienci s kardinály, pronáší toto vyznání: „Kristus je jediný Spasitel celého člověka a všech lidí.“ Pravda o Kristu přitom čerpá svoji přesvědčivou moc z toho, že tajemným způsobem odpovídá na hlubokou touhu vepsanou do lidského nitra. Když se někdo setká s Kristem a přijme ho, jeho srdce se naplní radostí, o které sám Pán prohlásil, že je nezczizitelná (srv. Jan 16,22).

Radost zrozená z osobního setkání s Ježíšem je rozlišujícím znamením křesťanské identity. „Nebudte nikdy smutnými lidmi: křesťan nemůže být nikdy smutný!“ povzbuzuje na Květnou neděli papež zástupy mladých, a dodává: „Nenechte si vzít naději!“ Křesťanská radost je radostí ze spásy. Nejde o veselost plynoucí z dobré nálady, nýbrž o ovoce Kristovy výkupné oběti, když svou krví na kříži smývá hříchy: moje i celého světa. Pán vstal z mrtvých, žije uprostřed své církve a otevírá naší cestě tímto světem horizont věčnosti – On, Zmrtvýchvstalý, je naše naděje, která neklame (srv. Řím 5,5).

Kdo zakusil radost ze společenství s živým Kristem a kdo v něj uvěřil jako ve svého Pána, ten slovy papeže „nemůže tuto zkušenost předávat dál“. Tato zkušenost se stává pramenem poslání učedníků, kteří o ní ma-

Papež František na Zelený čtvrtek umyl nohy dvanácti mladistvým delikventům v římském detenčním ústavu Casal de Marino. Mezi nimi byli i muslimové a dívky (Foto archiv)

jí vydávat svědectví, a to především konkrétním životem. Existence jednotlivého křesťana i celé církve má z milosti Ducha svatého povahu misijní, což papež František tlumočí do opakovaného požadavku: „učit se vycházet sami ze sebe“. Oblastí, kde se nejvíce očekává přítomnost Ježíšovy milosrdné lásky, je přítom „periferie“ jako místo, kde vládne utrpení, úzkost, chudoba, a to jak hmotná, tak duchovní: *periferie dell'esistenza*.

Pokud přijmeme tento misijní požadavek za svůj, vstupujeme celem do Boží logiky, která je logikou kříže, jak pontifik připomněl při své první středeční katechezi: „Bůh vyšel sám

ze sebe, aby přišel mezi nás (...) On stále dělá první krok, vychází směrem k nám.“ Odvaha vydat svědectví a stát se tak nástrojem Božího milosrdenství se rodí z adorační blízkosti Ježíšovy a je dovršením radosti Matky církve, jejíž jedinou slávou na cestě dějinami zůstává ukřižovaný Kristus.

Cesta víry, na jejíž novou etapu Boží lid s papežem Františkem vykročil, je putováním k odpouštějícímu Bohu, jehož milosrdenství zcela novým způsobem přetváří lidské nitro a světuje člověku poslání, které je přidružením k dílu Boží lásky pro život světa.

Robert Svatoň

Církev si musí získat důvěru

V době, kdy do Vatikánu přijížděli kardinálové, aby během konkláve v Sixtinské kapli zvolili nového Svatého otce, se nedaleko odtud, na generální kurii jezuitského řádu, sešli nově jmenovaní představení jezuitských provincií z celého světa. Jedním z nich byl představený českých jezuitů Josef Stuchlý.

Josefe, vrátil ses z Říma ze setkání nových provinciálů. Co bylo jeho smyslem a cílem?

Setkání trvalo dva týdny, 4.–16. března, a jeho smyslem bylo nové provinciály, jmenované v uplynulém půlroce, uvést do jejich úkolů a poslání. Motto setkání znělo: „Otevřete knihy!“ Existuje totiž příručka zvaná *Praktické otázky*, ve které jsou popsány velmi konkrétní záležitosti, např. jak se má psát dopis generálnímu představenému a co všechno patří do agendy provinciála. Cílem setkání bylo seznámit nás s tím, co je obsaženo v podobných manuálech, abychom s každou drobností nemuseli obtěžovat generální kurii.

Můžeš se s námi podělit o to, jak akce probíhala?

Většinu času s námi byl otec generál Adolfo Nicolás, po celou dobu pak jeho dva asistenti, kteří nás uváděli do jednotlivých témat. Při této příležitosti jsme také poznali celou kurii a obešli všechny sekretariáty, abychom se seznámili i s těmi, kteří v těchto úřadech působí, a pochopili, v čem jejich práce spočívá. Během prvního týdne nejprve každý z nás představil svou provincii. První tři dny jsme tedy jen dychtivě poslouchali, co se v jednotlivých provinciích děje. Pak jsme mluvili o poslání jezuitského řádu obecněji a nakonec jsme přešli k praktickým otázkám, např. k úřední korespondenci; hovořili jsme i o finanční administrativě, o vedení provincie a jejích členů, o meziprovinční a nadprovinční spolupráci.

V průběhu druhého týdne jsme více diskutovali a sdíleli své pohledy na celou řadu témat, např. na řízení pastoračních děl, koordinaci ředitelů škol, spolupráci s biskupy apod. Na konci druhého týdne nás navštívili tři sekretáři otce generála, kteří se zabývají třemi různými oblastmi, jež se vzájemně prolínají: oblasti šíření víry, spravedlnosti a spolupráce. Když chce člověk šířit víru, tvoří nedílnou součást jejího hlásání spravedlnost a vzájemná spolu-

práce. Jsou to jakoby tři nitě, které jsou spleteny v jeden provaz, teprve potom může tento provaz něco nést.

Na konci setkání jsme ještě navštívili některé římské domy, které jsou ve správě jezuitů. Byli jsme na Gregoriánské univerzitě, v mezinárodní koleji del Gesù, sloužili jsme mši svatou v pokojích sv. Ignáce. Navštívili jsme i hrob sv. Petra.

Jakou formu setkání mělo a odkud byli provinciálové, kteří se ho zúčastnili?

Setkání mělo formu konference, a tak jsme většinu času pobývali na kurii a intenzivně pracovali. Byl to velmi náročný, ale plodný pobyt. Skupina provinciálů byla velmi zajímavá. Celkem nás bylo čtrnáct: čtyři pocházeli z Evropy, šest z Indie a okolí, dva z Latinské Ameriky a po jednom ze Severní Ameriky a z Číny. Nebyl tam tentokrát nikdo ze Spojených států ani z Afriky. Zajímavé bylo, že mezi námi byl i nový argentinsko-uruguayský provinciál Alejandro Tilve, tedy „představený“ příštího papeže Františka.

Co tě nejvíc zaujalo?

Zajímavé bylo například poslouchat indické provinciály, když vyprávěli o svých provinciích. Jezuité tam mají vysoké školy jak humanitního, tak technického směru, střední školy, působí ve všech vrstvách společnosti, i mezi chudými kmeny. Mají jakousi politiku tří jazyků: jeden je mateřský jazyk, druhý hindština a třetí angličtina. Ta je důležitá ke vzájemné komunikaci, takže všechna jejich studia jsou v angličtině. Aby se nějaký Ind mohl stát jezuitou, musí kromě své mateřské řeči ovládat i hindštinu a angličtinu.

V západní Indii, např. v Bombaji, ubývají povolání, zatímco na východě, např. v Darjelingu nebo Nepálu, povolání stále jsou. Zdá se však, že snížený počet povolání je úměrný počtu dětí v rodinách. Když člověk absolvuje lepší školu, zvýší se jeho společensko-ekonomická úroveň. Křesťanské školy jsou často elitní, a tím si církev získává ve společnosti vysoký kredit. Mnoho lidí se i z tohoto důvodu obrací na křesťanství. Podobně tomu kdysi bylo i u nás; já to nazývám starou evangelizací. My ovšem v postmoderní společnosti často mluvíme o „nové evangelizaci“, protože naše situace je jiná. Tento kontrast mne velmi zaujal.

Zaujala mě i komunita jezuitů, kteří pracují na kurii. Vládne tam velmi čínorodá atmosféra. Jsou tam jezuité, kteří pro mě byli inspirací, žijí duchovně, mají charisma a zároveň i lidský přístup, jsou vstřícní, schopní, pracovití a spolehliví. V takové společnosti je člověku opravdu dobře.

Byl jsi ve Věčném městě v době zvolení nového papeže. Jak jsi to celé prožíval?

Ze začátku jsem byl zaujat svou prací a starostmi natolik, že konkláve šlo trochu mimo mě. I když je pravdou, že do Říma jsem odlétal ve stejný den jako kardinál Duka, takže to byla opravdu vzácná shoda. Někteří účastníci našeho setkání to samozřejmě sledovali. Když se po úvodních kongregacích kardinálů z celého světa zavřely dveře Sixtinské kaple, všichni s rostoucím napětím začali čekat na bílý dým, a pak už i já jsem měl stále zapnutý svůj mobil s přístupem na internet a po očku sledoval přímé záběry komína nad Sixtinskou kaplí.

Jaká tehdy v Římě a na jezuitské kurii panovala atmosféra?

První den si všichni byli jisti, že konkláve neskončí, ale druhý den už seděli jako na trní. Když jsme o půl sedmé večer skončili jednání, dým se stále neobjevil. Na večeři v sedm byl prázdný refektář, všichni dychtivě čekali na zprávu, jak skončila odpolední volba kardinálů. Větší část jezuitů šla přímo na náměstí sv. Petra, menší sledovala dění z terasy našeho domu, kde je výhled na svatopetrskou baziliku. Na střeších a terasách všude kolem nás stály stany pracovníků médií, kteří nepřetržitě sledovali průběh konkláve.

Nový český provinciál Josef Stuchlý se zúčastnil i 7. ročníku Barokních jezuitských Klatov. Předsedal také závěrečné bohoslužbě v bývalém jezuitském kostele
(Foto Karel Nováček)

Počasi bylo nejprve nevlídné, po abdikaci Benedikta XVI. byly velké bouřky, které trvaly i na začátku konkláve, nechyběly ani kroupy, hromy a blesky. Na náměstí bylo moře dešťníků. I ve středu odpoledne stále poprchávalo, nicméně kolem sedmé déšť ustal a brzy nato se ukázal bílý dým a za chvíli zazněly zvony. Všichni začali nadšeně tleskat a jásat. Lidé z celého Říma se poté začali sjíždět a postupně naplnili nejen celé náměstí sv. Petra, ale i hlavní ulici Via della Conciliazione. Neklid se objevil i v zástupech žurnalistů, kteří se s mikrofony v ruce vzájemně překřikovali a z teras domů namířili svoje kamery na balkon svatopetrské baziliky.

Jaká byla na kurii bezprostřední reakce na to, že papežem byl zvolen argentinský kardinál a jezuita Bergoglio?

Když se ukázal kardinál Tauran a ohlásil jméno nového papeže, všichni se na sebe nevěřícně podívali. „Je to Bergoglio a zvolil si jméno František,“ řekl jsem. „To není možné, to ses přeslechl, Bergoglio je jezuita z Argentiny,“ odpověděli mi někteří spolubratři. Stáli tam s námi i dva Poláci, kteří poslouchali přenos z rádia, a ti brzy potvrdili, že novým papežem se skutečně stal jezuitský kardinál z Buenos Aires.

Nemůžu říct, že by mezi jezuitu zavládlo nějaké nadšení, nikdo o něm nic nevěděl. Všechny velmi překvapilo, že se papežem stal jezuita, protože něco takového nemá v dějinách řádu obdoby. Všichni jsme se proto tvářili udiveně a hlavou nám táhla řada otázek.

Mluvčí Svatého stolce, jezuita Federico Lombardi, při narychlo svolané tiskové konferenci prohlásil, že většina jezuitů reagovala poněkud zmateně, protože je to situace, ve které jsme se my jezuité nikdy neocitli. Proto nikdo neví, co to bude znamenat pro řád a církev, jak si to vyložit...

Ano, takovou atmosféru jsem vnímal i na kurii. V *Konstitucích* našeho řádu je navíc psáno, že máme odmítat biskupské úřady a přijímat je jenom v případě, že si to vyžádá závažná situace místní církve. Jezuité proto až na výjimky nemají ve zvyku zastávat v církvi vysoké úřady. I proto způsobila tato volba mezi spolubratry takové pozdvižení.

Velké dojetí v nás všech vzbudilo to, jak papež před svým prvním požeňným nejprve prosil všechny přítomné o modlitbu za sebe a poté sklonil hlavu. Celý stotisícový dav se náhle ztišil a ponořil do modlitby za nového papeže. To byl velmi silný moment. Když jsme se potom sešli na večeri v našem rektoriu, vnímal jsem už velkou radost a údiv.

Jak to komentoval nový argentinsko-uruguayský provinciál?

Toho jsme celý následující den neviděli, jako by zmizel (směje se). Měl mnoho různých setkání a vystoupení v médiích. Takže se mezi námi nějaký čas neobjevil.

Nyní jsi zpět v naší provincii. Na co by ses chtěl jako představený českých jezuitů zaměřit?

To, co mi leží na srdci, jsou především výzvy nové evangelizace. To je pro mě zvlášť důležité téma v době, kdy prožíváme Rok víry. Snažím se ho promýšlet, protože pokud my Češi jsme něčím jedineční, pak je to právě situací církve působící uprostřed tak sekularizovaného prostředí. Nová evangelizace je tedy zvlášť pro nás velkou výzvou. Jejím cílem nemůže být jen zvyšovat společensko-ekonomickou úroveň lidí, jak tomu bylo kdysi a jak tomu dosud je v zemích třetího světa. Křesťan musí něčím upoutat pozornost, aby se pro současného člověka stal partnerem vzájemného dialogu. Ve chvíli, kdy má člověk nějakou zodpovědnost, hledá pomoc, aby se mohl o něco opřít a rozhodl se správně. Myslím, že právě v této oblasti má křesťanství co nabídnout. Církev má také své duchovní poslání hovořit s lidmi o Bohu. Ale nejdříve si musí získat důvěru, aby jí současný člověk naslouchal.

Připravil Jan Regner SJ

P. Josef Stuchlý SJ se narodil 10. srpna 1966 v Ostravě, kde také v roce 1990 promoval na Vysoké škole báňské jako strojní inženýr. Do jezuitského řádu vstoupil v roce 1991. V letech 1993–1996 studoval filozofii v Krakově, pak do roku 1997 působil v Olomouci. V Dublinu a Londýně vystudoval v letech 1997–2002 teologii. Kněžské svěcení přijal z rukou arcibiskupa Jana Graubnera 6. dubna 2002 v bazilice Nanebevzetí Panny Marie na Svatém Hostýně. V následujících letech 2002 až 2004 studoval psychologii v Bostonu ve Spojených státech. Po návratu do České republiky se stal představeným jezuitské rezidence a studentským kaplanem v Brně. Slavné sliby složil 19. března 2011. V neděli 3. února 2013 převzal úřad provinciála českých jezuitů.

Jezuité na koncilu

V Roce víry jsme si připomněli 50. výročí od zahájení 2. vatikánského koncilu. Při této příležitosti nabízíme překlad článku Filippa Rizziho z italského deníku Avvenire, který vyšel v letošní ročence jezuitského řádu.

„Překvapující zpráva!“ Takový byl stručný komentář plný údivu, s kterým francouzský jezuita a teolog Henri de Lubac v červenci 1960 v časopise La Croix reagoval na to, že ho papež Jan XXIII. jmenoval poradcem přípravné komise 2. vatikánského koncilu. Bylo to překvapení, které pro otce de Lubaca znamenalo rehabilitaci jeho teologických názorů, nebo toho, že hájil myšlenky otce Teilharda de Chardina a v jistém smyslu kritizoval to, že odešel do exilu a byl ze strany církve a řádu cenzurován.

Jmenování otce de Lubaca poradcem na koncilu znamenalo pro něho po nepřímo vyjádřeném odsouzení jeho mnoha spisů encyklikou Pia XII. *Humani generis* (o některých falešných názorech, které podkopávají základy katolické nauky, 1950) především uznání jeho stylu a způsobu, jak teologicky bádát – k čemuž patří mezi jinými znovuobjevení Církvních otců. Rehabilitace jezuita de Lubaca byla především kvůli jeho dílu *Surnature* posuzována Svatým oficiem s podezřením. Tato situace se velmi podobá situaci jiného

zástupce tzv. *Nouvelle Théologie* a bratrského přítele jezuita z Lyonu – francouzského dominikána Yves Marie Congara, který byl rovněž odsouzen k mlčení a nyní, ve stejném roce jako de Lubac, byl papežem Roncallim jmenován poradcem.

Tato „překvapující zpráva“ o jmenování jezuita poradcem koncilu vyvolala něco mezi nevěřicím údivem a jistou úzkostí i mezi více než 35 tisíci jezuita rozptýlenými po celém světě pod vedením generálního představeného P. Jana Baptisty Janssenese. Ti byli vyzváni k modlitbě, aby tato dějinná církevní událost vedla ke kýženým změnám, které si přál i tehdejší papež Jan XXIII.

Autoři důležitých dokumentů

Když byl ekumenický koncil 11. října 1962 zahájen, pro Tovaryšstvo Ježíšovo to byla příležitost k „malému sjezdu jezuitů“ otců a biskupů, kteří byli na koncil pozváni. Společně s dominikány byli následovníci sv. Ignáce největší skupinou, především ale patřili ke *ghostwriterům* (anonymním autorům), kteří vypracová-

vali návrhy nebo přípravné osnovy nejvýznamnějších koncilních dokumentů – jako např. *Gaudium et spes* (pastorální konstituce o církvi v dnešním světě), *Nostra aetate* (deklarace o poměru církve k nekřesťanským náboženstvím) nebo *Dignitatis humanae* (deklarace o náboženské svobodě).

Koncilní biskupové si povolali mnoho jezuitů z katolických univerzit v Lovani, Fourviere v Lyonu, Innsbrucku nebo Sankt Georgenu ve Frankfurtu n. M. jako poradce nebo osobní teology. Během čtyř zasedacích období koncilu rozbili – obrazně řečeno – své stany po obou březích

Tibery nositelé velkých jmen tzv. „nové teologie“ (*Theologie Nouvelle* nebo *Theologie der Avantgarde*). Byli to například jezuité Jean Danielou, Karl Rahner, Gustave Martelet a Henri Rondet, dominikáni Marie Dominique Chenu a Edward Schillebeeckx, redemptorista Bernard Häring, Švýcar Hans Küng, Němec Joseph Ratzinger nebo Belgičan Gerard Philips.

Tato „teologická huť“, jak ji výstižně definoval historik Giuseppe Alberigo, vsadila na znovuobjevení patristických a biblických pramenů, na nový rozvoj ekumenického hnutí a na rozloučení se s jistou římskou

Bazilika sv. Petra ve Vatikánu se stala místem setkání teologů a biskupů z celého světa. Shromáždili se kolem Petrova nástupce, aby reformovali církev ve světle Ducha a v reakci na změny ve společnosti (Foto archiv)

neústupností v doktrínální oblasti. Velké slovo si v koncilních doktrínálních komisích přirozeně zajistili významní zástupci a zastánci římské teologie a učitelského úřadu papeže Pia XII., jako třeba holandský jezuita z Gregoriany a sekretář teologické komise Sebastian Tromp, důvěrník kardinála Alfreda Ottavianiho, nebo jeho španělský spolubratr Ramon Bridagor, odborník v oblasti svátostí a důvěrník kardinála Benedetta Aloise Maselly.

V oněch letech byla Gregoriana spolu s ústavy *Biblicum* a *Oriente* pro Svatý stolec hlavní zásobárnou expertů, kteří byli pověřeni úkolem dohlížet na redigování mnoha dokumentů. Seznam sahal od Charlese Boyera přes Belgičana Edouarda Dhanise, poradce Svatého oficia (krajně kritického vůči de Lubacově teologii), německého odborníka v kanonickém právu Wilhelma Bertramsse (kterého si Pavel VI. vyhlédl, aby vypracoval *Nota praevia* k návrhu *De Ecclesia*), kanadského biblisty Roderica MacKenzieho až k Italům Paolu Molinarimu, Albertu Maccarimu a Paolu Dezzovi.

Koncilu se účastnil též rodilý Ekvadorec jezuita Pablo Muñoz – nejprve jako *peritus* (mezi jiným byl rektorem Gregoriany) a později jako koncilní otec, když byl roku 1964 Pavlem VI. jmenován světitícím biskupem v Quitu. Příspěvky jezuitů, kteří nebyli z římských univerzit,

pocházely především od christologa Aloise Grillmeiera, Friedricha Wulfa (nejdůležitějšího *ghostwritera* mnoha projevů kardinála Döpfnera) či od Chilana Juana Ochagavia.

Co se týče médií, nejceněnějšími a nejspolehlivějšími prameny pro novináře a odborníky byly především zprávy sepsané italsky Giovannim Caprilem pro *Civiltà Cattolica* a francouzsky Robertem Roquetem pro *Etudes*. Díky nim mohla veřejnost lépe pochopit skutečnou dynamiku koncilní práce od hlasování přes přichystané návrhy neboli tzv. *schémata*, průběh diskuzí do doby, než byly definitivně přijaty, nebo naopak odmítnuty.

Spor o obnovu církve

Za důležitý příspěvek expertů z Tovaryšstva Ježíšova pro koncil (1962 až 1965) je možné považovat práci, která se týkala rozličných oblastí učitelského úřadu a dávala prostor a čas rozdílným pozicím koncilních otců. Ti byli v jistém smyslu rozštěpeni na obnovovatele na jedné straně a na odpůrce obnovy požadované Janem XIII. a Pavlem VI. na straně druhé. Vzpomeňme na roli, jakou hrál P. Tromp při sepisování návrhu *De Ecclesia* (o církvi) nebo P. Rahner v případě návrhu *De fontibus Revelationis*, který byl vystaven i tlakům německých biskupů v otázce týkající se vztahu Písma a tradice. V této obtížné situaci naštěstí šedesá-

tiletý jezuita z Freiburgu našel porozumění u Josefa Ratzingera.

Na základě šetření mnoha znalců bylo ověřeno, že věroučná konstituce *Dei verbum* (o Božím zjevení) dostala své teologické vyjádření pravděpodobně od Rahnera a de Lubaca. Inspirace jezuitů z Fourviere podle výpovědí mnoha znalců po koncilu převládla v jiném, pro církevní společenství v dnešní době základním dokumentu *Lumen gentium* o církvi.

Podpis dalšího jezuitů Francouze Jeana Danielou je i pod návrhem konstituce *Gaudium et spes* (o církvi v dnešním světě). Zásadním byl i jeho příspěvek při vypracování „Schématu XIII“. Vliv budoucího kardinála a člena *Academie Francaise* podle výpovědí mnohých spočíval v tom, že se svou kompetencí v oboru biblické antropologie vtiskl do znění této pastorální konstituce personalistické myšlení.

Jezuita ze Spojených států John Courtney Murray zase hrál klíčovou roli při vzniku deklarace *Dignitatis humanae* (o náboženské svobodě). Byl původním autorem tohoto důležitého dokumentu. Během koncilu se stal snad nejdiskutovanějším dokumentem a přestože narazil na prudký odpor španělských biskupů a janovského kardinála Síriho, byl nakonec podpořen především biskupy ze Spojených států, země náboženského pluralizmu.

Rozhodně není náhoda, že deklarace *Dignitatis humanae* představo-

vala v očích mnoha koncilních otců zvrát. Například kardinál Augustin Bea to v roce 1965 potvrdil v rozhovoru zaznamenaném novinářem italského deníku *Corriere della Sera* Albertem Cavallarim: Tímto dokumentem církev Pavla VI. poprvé vstoupila do „neznámé země svobody“.

Ostatně byl to bibliista Augustin Bea, který se během koncilu jako první předseda sekretariátu pro jednotu křesťanů pustil do splétání komplikovaných diplomatických sítí dialogu mezi církvemi a představiteli židovství. Konkrétně se toto jeho neúnavné nasazení jako „vyslance jednoty křesťanů“ projevilo ve vztahu k pozorovatelům z ortodoxních církví, anglikánských a protestantských společenství na koncilu (vzpomeňme jednu z vynikajících postav, jakou byl Oscar Cullmann). Výrazný vliv jezuitského kardinála byl zřetelný také v návrhu dekretu *De oecumenismo*. Ale Beovo hlavní mistrovské dílo na koncilu byla především intelektuálně-duchovní stopa, kterou zanechal v deklaraci *Nostra aetate* (o poměru církve k nekřesťanským náboženstvím), ve které byla například odsouzena každá forma antisemitismu a židovský národ byl zproštěn obvinění z bohovraždy Ježíše.

Nový generál řádu

Pro jezuitů koncil znamenal také změnu ve vedení řádu. Belgičan Jan

Na teologických debatách a konečných zněních koncilních dokumentů se výraznou měrou účastnila i řada osobností jezuitského řádu. K nejvýraznějším z nich patří Henri de Lubac, Jean Danielou nebo Karl Rahner (Foto archiv)

Baptist Janssens (1964) byl vystřídán rodilým Baskem Pedrem Arrupem (1965). Nově zvolenému generálnímu představenému také příslušelo promluvit 27. září 1965 v koncilní aule. Jeho zprávu hodnotil světový tisk jako příliš „papežskou“ a až moc zaměřenou na neúprosný boj církve a obzvláště řeholních řádů proti panujícímu ateizmu.

Když ale odhlédneme od negativních hodnocení, která byla spíše plodem žurnalistické fantazie, byl projev P. Arrupeho přes určitou kritiku v podstatě na koncilním shromáždění přijat s velkým respektem a de Lu-

bacem v jeho denících hodnocen jako „bohatý a případný“.

V úvaze, kterou P. Henri de Lubac uzavírá své koncilní deníky, se dočteme, že velké dědictví 2. vatikánského koncilu spočívá především v „nutnosti začít odvážně se zdnešněním církve a Tovaryšstva Ježíšova na základě dvou velkých dogmatických konstitucí Lumen gentium a Dei verbum“. De Lubacova poznámka zaměřená do budoucna je stále aktuální a dosud neztratila nic ze své naléhavosti. Připomíná nám úkoly, které na Tovaryšstvo Ježíšovo čekají v třetím tisíciletí.

*Převzato z ročenky Jesuits 2013
Přeložil Josef Loub*

Disident a svatá Brigita

František Lízna
**Pouť za sv. Brigitou Švédskou
 do Vadsteny**
 Brno, Cesta 2013
 ISBN 978-80-7295-158-1

Minulé léto autor knihy opět putoval napříč Evropou. Tentokrát to byla pouť ze sv. Hostýna do švédské Vadsteny, kde spočívají ostatky sv. Brigity Švédské. Pouť trvala 45 dní. Podobně jako ve svých předchozích knihách nepíše příliš o svých myšlenkách nebo rozhovorech s lidmi, ale krátkým strohým způsobem popisuje situaci, člověka, zvíře nebo místo a ponechává na čtenáři, aby se svou představivostí ocitl sám na místě činu. Čtenář se noří do minimalistického světa a může se identifikovat s poutníkem. To, co zakouší, může být smutek, bolest, radost či překvapení.

Pro míjené lidi může být poutník nenápadnou přehlédnutelnou postavou, která se stává někdy nezvaným hostem, postavou rušící soustředění ze sledování olympijských her v Londýně, anebo naopak příležitostí, jak si uvědomit, že přijetí poutníka je nádherný dar od Pána Boha. Poutník se stává příležitostí k tomu, aby se uspořádal piknik. Četba knihy v nás může oživit obrazy Pietera Brueghela, na kterých malíř zachycuje přehlédnutelnou přítomnost Svaté Rodiny mezi lidmi. Současně nám četba knihy může připomenout Lynchův „Příběh Alvina Strighta,“ pokornou dlouhou cestu starce na sekačce na trávu, aby se viděl se svým bratrem a před smrtí se s ním usmířil.

Musím se přiznat, že do dnešního dne neznám pravý důvod nebo důvody, proč P. František tyto poutě začal podnikat. U jedné si jsem jist, že to byla forma pokání. Ale další? Možná, že to vědí vylosovaní lidé, za které se P. František na cestě modlil. Možná, že to tuší kočka, která si k ránu na Františkovy nohy lehla a on si zpočátku myslel, že je to štěně. Možná, že důvody naznačují verše v knize „dočasně hledí na nedokončený příběh do konce časů, až přijde den Omega“.

Marek Janás SJ

Anotace

František Skřivánek, Marie Jiroušková
Poodhalená minulost Golčova Jeníkova

Havlíčkův Brod, Ing. Vladimír Kunc
 Fotoateliér Foto-video-Kunc 2012
 ISBN 978-80-904653-7-4

Publikace mapuje dějiny společenství věřících v Golčově Jeníkově a zaměřuje se především na život římskokatolické farnosti. Ambicí autorů bylo napsat práci faktografickou, nikoli však přísně odbornou. Protože historie města je úzce spjata s Tovařystvem Ježíšovým, pojednává kniha zevrubně i o této době. Mapuje působení členů jezuitského řádu jak před založením tamější rezidence, tak i po něm, a to ve třech etapách. Pozornost věnuje také dvěma významným osobnostem, které zde působily – jezuitskému básníkovi Bedřichu Briedelovi a kontroverznímu Antonínu Koniášovi. Kniha lze díky její čtivosti doporučit nejen odborné veřejnosti.

Josef Blaha
Prorocství a vykoupení Jeruzaléma – čteme knihu proroka Zachariáše s rabínskými autoritami a s kabalisty

Praha, xPrint 2012
 ISBN 978-80-260-3179-6

Málokdo zná malou, významem však velkou starozákonní knihu proroka Zachariáše. Jsou v ní nejen vylíčena zjevení, ale je zde v kapitolách 12 až 14 vylíčen i konečný boj o Jeruzalém. Autor si nekladl za cíl napsat odbornou biblickou a exegetickou práci, ale spíše usiloval o to, zprostředkovat výklad významných rabínských autorit a židovské mystiky. Důležité je právě to, že tato kniha mluví o konečném boji o Jeruzalém, kdy všechny národy město oblehnou, aby je dobyly, ale tu se sám Hospodin postaví na jeho stranu a pomůže mu. Kniha proroka Zachariáše je jakousi „apokalypsou židovské duše“. Souvisí s přípravami na postavení druhého chrámu.

P. Vladimír Richter SJ

14. 7. 1925–24. 2. 2013

Narodil se v Chrlicích u Brna. Absolvoval nejprve studia matematiky a fyziky na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Roku 1950 emigroval do Rakouska, kde vstoupil do jezuitského řádu. Po studiích filozofie a teologie přijal roku 1955 kněžské svěcení v byzantském obřadu. V roce 1957 se na vlastní žádost odebral do Kielu na speciální studia k profesoru Paulu Lorenzenovi. V Innsbrucku během příprav na habilitaci objevil Ludwiga Wittgensteina. Jako vyučující v Innsbrucku se zaměřil na moderní logiku.

Habitoval se v roce 1964 z filozofie jazyka a konstruktivní logiky na Katolické teologické fakultě univerzity v Innsbrucku, kde byl pět let na-

to jmenován řádným profesorem pro obor křesťanská filozofie. Iniciovával vznik „Oddělení pro průzkum pramenů k dějinám filozofie a teologie ve středověku“, kde ve spolupráci s Bavorskou akademií věd připravil ke kritickému vydání několik děl Viléma Ockhama a Jana Dunse Scota.

V letech 1983–1985 byl děkanem teologické fakulty a 1990–1992 ředitelem Institutu pro křesťanskou filozofii. Přednášel také na Gregoriáně v Římě a na Berchmanskolleg v Pullachu u Mnichova. Krátce byl rektorem koleje Canisianum v Innsbrucku, kde se setkávali studenti byzantského obřadu z celého světa. Roku 1993 byl emeritován, ale o středověkou filozofii se nikdy zajímat nepřestal.

V květnu 2012 přesídlil do Domo-va seniorů sester sv. Kříže v Hochrumu. V prosinci 2012 si při pádu zlomil krček v kyčli. Přes všechnu poskytovanou láskyplnou péči se z následující operace už nikdy nezotavil. V neděli 24. února tam v přítomnosti svých spolubratrů pokojně zemřel. Pohřeb se konal 1. března v jezuitském kostele v Innsbrucku.

Zprávy

Praha

■ Šestý ročník Svatojánské pouti se na Karlově náměstí a v jeho blízkém okolí konal v sobotu 18. května. Pouť nabídla bohatý duchovní a kulturní program, ani letos nechyběly koncerty nejrozličnějších žánrů, divadelní představení, stánky a pouťové atrakce. Pro děti byly připraveny soutěže, výtvarné dílny a řada vystoupení. Svatojánskou pouť každoročně pořádá Duchovní správa při kostele sv. Ignáce a občanské sdružení Divadlo VJečné v čele s herečkou Janou Radojčičovou. Akce navazuje na starodávné pražské poutě a je zaměřena na setkávání a sblížování lidí různých generací, ras, kultur, náboženství i názorů. S tím souvisí i volba patrona pouti, sv. Jana Nepomuckého, který je hlavním patronem českých jezuitů, ale také patronem mostů. I cílem pouti je budování mostů.

■ V pražském kostele sv. Ignáce na Karlově náměstí se 14. května konal benefiční koncert Edity Adlerové a Vladimíra Roubala nazvaný „Varhany pro Ignáce“. Výtěžek z koncertu bude použit na dokončení druhé fáze obnovy chrámových varhan, které jsou demontovány již od roku 1988. Předání obnovených varhan je plánováno na polovinu října. Na re-

novaci varhan je možno přispět i adopcí píšťaly. Absencí varhan chrám trpí již 25 let. Varhany, které roku 1912 zhotovil varhanář Emanuel Š. Petr kompletní přestavbou raně barokního nástroje a úpravou jeho varhanní skříně, byly vzhledem ke statickým poruchám kůru demontovány roku 1988. Opravou byla v roce 2011 pověřena firma Kánský-Brachtl se sídlem v Krásných Loučkách u Krnova.

Kolín

■ Pravidelné setkání představených provincií asistence střední a východní Evropy se letos uskutečnilo v Kolíně. Ve dnech 7.–10. května hostil tamní exerciční dům představené třinácti provincií a tří nezávislých regionů Rumunska, Ruska a Ukrajiny. Setkání se zúčastnil také asistent otce generála pro střední a východní Evropu Rakušan Severin Leitner a předseda Konference evropských provinciálů John Dardis z Irska. Bohatý program zahájilo představení jednotlivých provincií. Poté se účastníci věnovali aktuálním otázkám řízení provincií a procesům strategického plánování. Hovořili také o společných celoevropských místech formace, specializovaných na výuku filozofie či teologie. Význam-

ným tématem letošního setkání byla restrukturalizace a optimalizace formou řízení řádu, která by reflektovala výrazné rozdíly v počtech členů jednotlivých provincií. Na popud otce generála účastníci rovněž společně hledali konkrétní jména specialistů na poli intelektuálního apoštolátu a pastorače migrantů, odborníky v oblasti psychologie, sociologie či filozofie, kteří by mohli být k dispozici celému řádu.

Velehrad

■ Několik stovek kněží a jáhnů a s nimi biskupové Čech, Moravy a Slezska se 15.–17. dubna sešlo na Velehradě na Národní pouti kněží. Setkání, jehož ústředním tématem bylo kněžské povolání, tvořilo součást letošních oslav cyrilometodějského jubilea a Roku víry. K českým kněžím promluvil také slovinický jezuita Marko Ivan Rupnik. Tento žák kardinála Tomáše Špidlíka připomněl svého učitele při příležitosti třetího výročí od jeho úmrtí.

■ Víkendové setkání absolventů vysokých škol se v jubilejním cyrilometodějském roce poprvé konalo 24.–26. května na starobylém poutním místě Velehrad. Součástí programu bylo společné slavení eucharistie, přednášky, diskuse či workshopy. Nechyběl ani prostor pro ztišení a meditaci. Víkendové setkání umožnilo strávit čas s přáteli, navázat nové kontakty a obohatit se o společné zážitky. „Idea setkání absolventů se

objevila již na Studentském Velehradě 2010, který v rámci programu obsahoval také možnost setkání s absolventy – dřívějšími účastníky a organizátory Studentských Velehradů, zavzpomínal jeden z pořadatelů, Jakub Heikenwälder.

Olomouc

■ Druhým letošním setkáním ve dnech 14.–16. dubna pokračovalo diskusní fórum začínajících teologů nazvané Velehradské dialogy 2013. Tentokrát se skupina doktorandů z České republiky a ze Slovenska sešla v olomouckém Centru Aletti, aby se zabývala otázkou vztahu křesťanské tradice či tradic a misijní povahy církve.

Klatovy

■ Již 7. ročník Barokních jezuitských Klatov se konal o posledním dubnovém víkendu v prostorách Městské knihovny a v jezuitském kostele v Klatovech, letos poprvé i přímo v katakombách, v Chanovicích a v Hrádku u Sušice. Stěžejní částí této akce byla opět historická konference. Nechyběly ani tradiční bohoslužby slavené jako duchovní vzpomínka na ty, kteří jsou pohřbeni v klatovských katakombách. Letošní ročník byl symbolicky věnován dvěma mužům, jejichž jména a osudy jsou spjaty s klatovským regionem: sv. Janu Nepomuckému, od jehož umučení letos uplynulo 620 let, a jezuitskému misionáři Albertu Chanovskému, jednomu ze zakladatelů

klatovské jezuitské koleje. Své příspěvky na akci přednesli i čeští jezuité Petr Havlíček a František Hylmar. Mši na zakončení tohoto ročníku celebuloval provinciál Josef Stuchlý.

Prešov

■ Řeckokatolického kněze Milana Lacha jmenoval 19. dubna papež František pomocným biskupem řeckokatolického arcibiskupství v Prešově. Nový biskup, který je členem slovenské provincie jezuitského řádu, přijal biskupské svěcení v sobotu 1. června při dopolední liturgii v bazilice v Lutíně. K nové službě byl ustanoven vkládáním rukou neboli chirotonií, jak je tomu zvykem od apoštolských dob.

Ivanka pri Dunaji

■ Po misijních výpravách v letech 2008 a 2011 se plně rozproudivly přípravy projektu Misia India 2013. Jedenáct dobrovolníků ze Slovenska a České republiky, kteří se v polovině srpna vydají po čtyřicet dní podporovat přímou pomocí jezuitskou misijní stanici v městečku Manvi, se setkalo několikrát na přípravných setkáních v Ivance pri Dunaji. Zároveň se snaží s projektem seznámit veřejnost a získat finanční prostředky jak pro realizaci samotné výpravy, tak pro potřeby misijní stanice.

Vatikán

■ Novým papežem se stal kardinál Jorge Mario Bergoglio, dosavadní argentinský primas a arcibiskup Buenos Aires, který si zvolil jméno

František. Bílý dým se nad Sixtinskou kaplí objevil ve středu 13. března krátce po 19. hodině. Nově zvolený nástupce sv. Petra ve své první řeči vyjádřil touhu po bratrství mezi lidmi. Velké překvapení vyvolal fakt, že Svatý otec byl zvolen již v páté tajné volbě a že se jím poprvé v historii církve stal člen jezuitského řádu. Jméno nového papeže ohlásil pár minut po dvacáté hodině z hlavního balkonu baziliky francouzský kardinál Jean-Louis Pierre Tauran. Papež František poté velmi skromně a civilně pozdravil přítomné věřící, kteří se shromáždili na náměstí sv. Petra.

Řím

■ Setkání pro nově jmenované anglicky mluvící provinciály se konalo od 4. do 16. března na generální kureii jezuitského řádu v Římě. Skupinu vedli zkušení řádoví spolubratři Antoine Kerhuel a Orlando Torres a tvořilo ji 14 účastníků z různých koutů světa. Na akci nechyběl ani nový představený České provincie Josef Stuchlý, který úřad převzal z rukou svého předchůdce Františka Hylmara 3. února při slavnostní bohoslužbě v pražském kostele sv. Ignáce na Karlově náměstí. Po posouzení výzev nových směrnic a textu generálního představeného Adolfa Nicoláse *De Statu Societatis* se pozornost celé skupiny stočila k mezinárodní a mezinárodní spolupráci. Nechybělo ani uvedení do agendy

vedení provincie a seznámení s fungováním úřadů na generální kurii.

■ Letošního roku si laičtí spolupracovníci jezuitů připomínají 450. výročí od založení první mariánské družiny, společenství laiků, kteří působili při jezuitských kolejích a žili ignaciánskou spiritualitu. Moderními nástupci mariánských družin jsou dnešní Společenství křesťanského života, která jsou rozšířena po celém světě.

■ V následujících třech letech povede Unii generálních představených mužských řeholí jezuitský generál Adolfo Nicolás. V této funkci nahradí svého krajana, španělského františkána Josého Rodrigueze Carballa, generálního ministra Řádu menších bratří, kterého papež František dne 6. dubna jmenoval novým sekretářem Kongregace pro instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života na římské kurii.

Jubilea

P. Josef Koláček	Řím	14. 8.	65 let v Tovaryšstvu
P. Vlastimil Ovčáčík	Velehrad	7. 9.	65 let v Tovaryšstvu
P. Cyril John	Praha	14. 8.	20 let v Tovaryšstvu
P. Jiří Obruča	Luzern	14. 8.	20 let v Tovaryšstvu
P. Ladislav Árvai	Český Těšín	7. 9.	20 let v Tovaryšstvu
S. Marek Janás	Brno	14. 8.	15 let v Tovaryšstvu
S. Mateusz Janyga	Olomouc	21. 8.	10 let v Tovaryšstvu
F. Tomáš Novák	Děčín	6. 9.	10 let v Tovaryšstvu
P. Stanislav Peroutka	Hostýn	21. 9.	80 let
P. Václav Ježík	Velehrad	23. 9.	65 let
P. Josef Blaha	Praha	11. 7.	50 let

Srdečně blahopřejeme

Seznam podporovatelů od 27. února do 23. května 2013

Kongregace Dcer Božské Lásky, Opava; Dalibor Klucký, Praha; Jaroslav Eliáš; Milada Schneiderková; Ing. Jiří Holík, Šternberk; Mgr. Gerik Cisař, Černošice; Ing. Karel Havlík, Praha; Jarmila Musilová, Liberec; Jitka Malcová; Gébloví, Litovel; Zdenka, České Budějovice; Sestry Římské unie řádu sv. Voršily VDF, Jiřetín pod Jedlovou; Karel Gleisner, Mladá Boleslav; Mojmír Randula, Hradec Králové; MUDr. Barbora Jiříčková, Olomouc; Magda Saxlová; Jaroslav Dubský, Praha; Ing. Jan Zachoval, Brno; Stanislav Košelka; Marie Burešová, Brno; Josef Kroul, Zábřeh; Miroslav Dušek, Praha; Josef Loub; P. Josef Dominik Doubrava OPraem, Nechvalice; Karel Nový, Praha; Josef Forbelský, Praha; Anna Kubíková, Tvrdonice; Nadace Dobré dílo sester sv. Karla Boromejského, Praha; Anna Palová, Frýdek-Místek; Alena Hrbolková, Praha, Jaroslava Valová, Věrovaný.

Všem dárcům upřímně děkujeme